

גוט שבת Gut Sábész

21. évfolyam 38. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 20:13 • כ"ו אייר תשע"ט • 2019. 5. 31. • פרשת בחוקותי • Szombat kimenetele: 21:33

Barhesz fesztivál Óbudán

Immár hagyománnyá vált, hogy lág báomerhez kapcsolódóan tart Barhesz fesztivált az EMIH. Idén az Óbudai zsinagóga látta vendégül a rendezvényt – ami ezúttal igazi sokgenerációs családi multság lett. „A résztvevők nagy többsége családos volt. Sokan jöttek az Olajág Idősek Otthonából is, ők nem először vesznek részt a rendezvényeinken” – tudtuk meg *Rapi-Legény Zsuzsannától*, aki az Alef Kids részéről vett részt a szervezésben. A fesztivál ideje alatt az Alef Kids leendő és már végzett ifjúsági vezetői, a madrichok és az MKZ-sok csapata segítettek a program zavartalan lebonyolításában és ők gondoskodtak arról is, hogy a résztvevő gyerekek jól szórakozzon, amíg a felnőttek a kalácsokat fonták és sütötték.

A gyerekek ügyességi feladatokon mérhették össze rátermettségüket, kézműveskedhettek, játszhattak kedvükre.

Nagyjából 80-an vettek részt a programon – tudtuk meg *Rapi-Legény Zsuzsannától*. A program háziasszonya az Alef Kids vezetője, *Hurwitz Devorah Leah* rebbecen volt. Tőle leshették el a barchesz sütésre vállalkozók a kalácsfonás csínját-bínját. Csak-hogy a barchesz nem csak egy kenyérféle, hanem a szombati és ünnepi asztalok díszje, a kidsok elengedhetetlen tartozéka – és mint ilyen, mély spirituális tartalommal is bír. *Hurwitz Devorah Leah* rebbecen – aki hatgyerekes édesanyaként és gyakorló házasszonyként a barchesz sütés avatott szakértője – ezekben a mélyebb jelentésrétegekbe is

betekintést adott a hallgatóságának.

A vendéglátásról az Óbudai zsinagóga csapata gondoskodott: a kemencékből áradó barchesz-illattól megéhező résztvevőket finom, kóser falatok, a hirtelen kánikulától megszomjazókat limonádébár várta. És itt álljunk meg egy pillanatra: aki sütött már kalácsot otthon – vagy volt szerencséje beszimatolni egy sábeszre készülődő család konyhájába –, az tudja, hogy micsoda illata van a sült barchesznek. Ennél már csak a kemencében sült szombati kalács íze és illata lehet finomabb, ahogy arról a Barhesz fesztivál résztvevői tapasztalhatták is, amint a helyszínen felállított négy kemencében megsültek a szebbnél szebb formára font kóser kalácsok.

Lág báomeri felvonulás a Bét Menáchemben

Idén is megrendezték a lág báomeri felvonulást a Bét Menáchem iskolában. Az énekkel, dobszóval kísért felvonulás után az óvodások az udvaron rendeztek ünnepséget, az iskolások pedig a Margitszigetre mentek, ahol játékos vetélkedőket szerveztek nekik a tanáraik.

Nyitott zsinagógák éjszakája

A Múzeumok éjszakáján az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség ismét négy helyszínen színes programokkal várja az érdeklődőket: a *Keren Or Chábád Központban* (1052 Budapest, Károlyi krt. 20.), az *Óbudai zsinagógában* (1036 Budapest, Lajos u. 163.), a *Vasvári Pál utcai zsinagógában* (1068 Budapest, Vasvári Pál u. 5.) *Budavári zsinagóga* (1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 26.)

A program részeként a zsinagógák között buszjárat fog közlekedni, ami 23:00-kor és 23:30-kor indul, autentikus idegenvezetéssel. A buszjáratra a posta@zsido.com címen lehet előzetesen regisztrálni.

Barhesz fesztivál Óbudán

Hetiszakasz

A hetedik

Eheti szakaszunk – *Böchukotáj* (3Mózes 26:3-27:34.) –, amely Mózes harmadik könyvét fejezi be, összegzi az eddigieket. Választás elé állítja a népet. Ha hallgatnak az isteni szóra és betartják a Tóra parancsolatait, akkor minden jóban lesz ré-

szük, és az isteni kegyelem vigyázza lépteiket. Ha nem – ha elhagyják a Tórát és a bálványimádó, erkölcstelen népeket utánozzák –, akkor lépésről lépésre mennek tönkre és haladnak a nemzeti és az egyéni szerencsétlenség felé.

Zsidó híradó

Magyar szidur a telefonon Synago – a kóser magyar applikáció

Ma már számos zsidó témájú applikációt tölthetünk le a telefonunkra – és egy fantasztikus fejlesztésnek hála, végre ezt magyarul is megtehetjük.

„Az ötlet egy zsidó üzletembertől jött, aki Szlovákiában egy IT céget vezet” – meséli a kezdetekről A Synagot fejlesztő *Mendy Myers*, az EMIH szentendrei rabbija. „Egy beszélgetés során, amikor a zsidóság jövőjéről volt szó a régióban, arra panaszkodott, hogy nincsenek elérhető mobil applikációk, amik bevonnák a fiatal generációt és elérhetővé tennék a zsidó tudást bárkinek, bárhol is jár. És így indult a Synago – zsinagóga menet közben.”

Az ötlettől a megvalósításig 1700 munkaóra vezetett, mire bemutathatták az Apple-re tervezett programot (hamarosan érkezik az androidos változat is). És hogy mit vihetünk magunkkal a Synagóval? A szépen kidolgozott, felhasználóbarát program négy funkcióval rendelkezik: az első egy magyar fordítással ellátott imakönyv – valamint ehhez kapcsolódóan

az imák szempontjából fontos időpontok és egy iránytű, ami mindig megmutatja, merre van Jeruzsálem! Tartalmaz továbbá egy naptárat, amiben megtaláljuk az ünnepek időpontját, a gyertyagyújtási időpontokat, de átkonvertálhatunk bármilyen dátumot, legyen az születésnap vagy jorcájt.

Az applikáció folyamatosan tájékoztat a zsidó világ híreiről – a zsidocom internetes portálon keresztül – és egy olyan térképet is nyújt, amelynek segítségével zsidó helyeket azonosíthatunk be Magyarországon. És bár azt hihetnénk, az applikáció tökéletes, az alkotók még nem dőlnek hátra pihenni: „Most éppen a következő lehetőségeken dolgozunk, mint a digitális könyvtár és sok más.”

Káoszról a megváltásba

Mi a kapcsolat a jóság és az anyagi sikerek között? Vajon a jóság önmagában képes egészséget és anyagi jólétet előidézni?

A témával kapcsolatban hetiszakaszunk az alábbi tanítást közli:

„Ha a törvényeim szerint jártok és parancsolataimat megőrzitek és megteszitek azokat, akkor megadom esőiteket az ő idejében és a föld megadja termését, a mező fája megadja gyümölcsét... Biztonságban laktok országokban... De ha nem hallgattok reám és nem teszitek meg mind a parancsolatokat... Hiába vetitek magotokat, fölemészti az ellenségeitek... És ti menekültök, bár senki sem üldöz benneteket...” (3Mózes 26. fejezet).

Fenti tórai idézetek két eshetőséget körvonalaznak: az egyik a Megváltásé, az egyéni és nemzeti kiteljesedése, a másik pedig a száműzetésé, mely a nép szétesését és konfliktusokat vízionál.

Az első esetben a test és a lélek a létezés minden szintjén harmóniában állnak egymással. Az emberek teljesítik Istenszolgálatukat, mire az eleve tett magok kisarjadnak. Ebben a világ-

ban az élet jelentése kézzel fogható közelségbe kerül.

A másik alternatíva a száműzetésé, ami egy folyamatosan fennálló bizonytalanságot jelent, amelyben kozmikus szinten az anyagnak és a szellemnek, egyéni szinten pedig a testnek és a léleknek a diszharmóniáját éljük meg. Ez egy olyan világ, ahol sokszor éppen a jók szenvednek, míg a vétkesek látszólag gondtalanul dözsölnek.

Habár az a világ, amelyben akár egy holokauszt is megtörténhet, minden bizonnyal a száműzetésé és nem a Megváltásé, még a legsötétebb órákban is tudnunk kell, hogy a valóságnak létezik egy másik alternatívája is, a Megváltás valósága.

Ennek elérése végett pedig mindent meg kell tennünk, hogy egy nap olyan világra ébredjünk, ahol az anyag nem akar rácsafolni a szellemre, ahol Isten és a lét általunk is érthető egységben lesznek. A Tóra megtartásának minden egyes aktusával ennek a valóságnak siettetjük a beköszöntét.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Tali Loewenthal írása
nyomán*

Imaidők a következő hétre (június 1-7.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;

20.05 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20.25 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 18.30 Állandóan átlépni a határt?

(Oberlander Báruch rabbi előadása);

19.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.30 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Mosolyogj, akkor is, amikor vitázol!

Tel-Avivban születtem, 1945-ben. Anyám vallásos családból származott, az apja Jeruzsálemben volt rabbi, de apám idegenkedett a vallástól. Ez idővel megváltozott – a Rebbének hála.

Anyám kívánságára vallásos oktatásban részesültem. Amikor sorozásra került sor, kiderült, hogy éppen túl sok lány jelentkezett fegyveres szolgálatra, így én polgári szolgálatra jelentkeztem. A vallásos Éjn Hánáciv kibucba vezényeltek, és a szolgálatom letelte után is ott maradtam. Ott ismerkedtem meg a férjemmel és a kibucban alapítottunk családot.

Úgy döntöttünk, hogy igyekszünk a lehető legszigorúbb ortodox életmód szerint élni, amiért a gyerekeinket gyakran csúfolták. Egy idő múlva ezt már nem tudtuk elviselni, ezért eldöntöttük, hogy továbbállunk. Úgy döntöttem, hogy a költözés előtt még ellátogatok New Yorkba a Rebbéhez, és az áldását kérem. Ez 1976-ban történt, egy hónappal ros hájáná után.

Az őszi ünnepek után magánmeghallgatáson fogadott a Rebbe. „Azért jöttem, hogy az áldását kérjem a kibucból való elköltözésünkre” – mondtam. A Rebbe így felelt: „Maradjanak a kibucban, mert ez az önök küldetése. Konfliktusokkal kell majd szembenéznünk, és én azt kérem, hogy mindig mosolyogjon, amikor ilyen helyzetbe kerülnek”.

A Rebbe ezután megkérdezte, hogy kaptam-e a dollárokból, amit korábban osztogatott. Mondtam, hogy kaptam, de sajnos ellopták a táskámat a benne lévő 14 egydollárossal együtt. Erre a Rebbe elővett 14 dollárt és átadta. Azt is kérte, hogy helyezzek el egy adománygyűjtő perselyt a kibucban. „Én szeretnék az első lenni, aki adakozik” – mondta, és átadott 300 izraeli lírát.

Mielőtt Amerikába utaztam volna, elmondtam a gyerekeknek, hogy elhagyjuk a kibucot, s ők már készen álltak a költözésre. Amikor hazatértem, elmagyaráztam nekik, hogy mi volt a Rebbe kérése. Elmondtam nekik, hogy a mi feladatunk példát mutatni a szomszédainknak és a barátainknak. Egyikük sem kérdezett semmit, hanem azonnal elfogadták a Rebbe kérését.

Minden két hétben levelet írtunk a Rebbének, még a gyerekek is. Egyszer a kislányom színes zsírkrétával rajzolt a Rebbének és kérte, hogy tegyük be a borítékba. „A Rebbe érteni fogja” – mondta a férjem.

Nem sokkal később a lányom választ kapott a Rebbétől: „Megkaptam a gyönyörű rajzot, amit küldtél nekem” – írta, és áldásokkal árasztotta el a lányomat.

A Rebbe leveleit albumban gyűjtöttük, és sok erőt adtak a számunkra. Ahogy a Rebbe jósolta, nem kevés konfliktussal is szembe kellett néznünk. A lányom volt az egyetlen lány az osztályában, aki szoknyát viselt és nem nadrágot. Emiatt sokszor csúfolták, és ő gyakran jött haza sírva. Ilyenkor letöröltem a könnyeit, adtam neki egy pohár vizet és elővettem neki a Rebbe levelét. Ez mindig megnyugtatta, mert megértette, hogy fontos küldetést teljesít.

A kibucbeli élet más nehézségekkel is járt. Például minden évben el akartam menni a Chábád Netánjában rendezett női konferenciájára, de nem volt pénzem buszjegyre. Volt, hogy még beszélni is felkértek, de vissza kellett utasítanom. Szégyelltem elmondani, hogy miért nem tudok részt venni.

1986-ban megírtam a Rebbének, hogy mennyire szeretnék ott lenni a konferencián, de nincs pénzem az útiköltségre. Nem sokkal később megcsörrent a telefon és a Rebbe titkára, Binyomin Klein rabbi volt a vonalban: „A Rebbe pénzt küld önnek valakivel, aki Izraelbe utazik”. A konferenciára való jelentkezés határideje azonban már elmúlt, így el kellett magyaráznom a szervezőknek, hogy maga a Rebbe szeretné, hogy ott legyek.

Azóta egy konferenciát sem hagytam ki, mert tudom, hogy a Rebbének is fontos lenne, hogy ott legyek. Mindig azt éreztem, hogy ő tudja, hogy mi a legjobb a számomra, éppen, mint egy édesapa.

Ziva Pash

Ziva Pash a Chábád mozgalom küldöttje az észak-izraeli Éjn Hánáciv kibucban. Az interjú 2014 augusztusában készült.

Heti útravaló az omerszámláláshoz

Ahogy a tavalyi évben, idén is hétről hétre nyújtunk olvasóinknak egy rövid inspirációt az omer idejére. A zsido.com oldalon nap mint nap elolvashatják az idézetek teljes verzióját is.

Hetedik hét – szuverenitás, önállóság

A vezetői képesség az emberi méltóság passzív kifejeződése, mely csupán azokkal a taktikákkal rendelkezik, melyeket a másik hat érzelemtől kap. A málichut azonban az emberi lélek jellegét és nagyszerűségét jeleníti meg és fejezi ki, a hovatartozás érzését nyújtja.

43. nap (6 hét és 1 nap): szeretet

a szuverenitásban (*cheszed seabemálchut*)

Az egészséges önállóság vagy uralkodás mindig kedves és szeretetteljes. A hatékony vezetőnek rendelkeznie kell a szeretet és a figyelmesség erőnyeivel.

44. nap (6 hét és 2 nap): fegyelmezés

a szuverenitásban (*gvurá seabemálchut*)

Bár az egészséges önállóság szeretettel teli, fontos, hogy a szeretetet és a kedvességet a fegyelmezés és a szigorúság egyensúlyozza ki. A hatékony vezetéshez elengedhetetlen, hogy az érintett személy hiteles legyen és tudjon rendet tartani.

43. nap (6 hét és 3 nap): együttérzés

a szuverenitásban (*tiferet seabemálchut*)

Egy jó vezetőnek együttérzőnek kell lennie. Fontos, hogy felismerjük, az együttérzés a méltóságosság szerves része.

46. nap (6 hét és 4 nap):

a szuverenitás kitarása (*necách seabemálchut*)

Egy ember méltóságát és vezetői sikerét a kitarásának mértéke alapján határozhatjuk meg. Az akarat és a céltudatosság az emberi lélek erejét és méltóságát tükrözik.

47. nap (6 hét és 5 nap): alázat

a szuverenitásban (*hod seabemálchut*)

A szuverenitás az egyénnek szánt isteni ajándék. A málichutban meglévő hod ennek a kivételes jelentőségű ajándéknak az alázatos elfogadása.

48. nap (6 hét és 6 nap): kötődés

a szuverenitásban (*jeszod seabemálchut*)

Az egészséges függetlenség nem akadályozhatja meg, hogy kapcsolatba lépjünk másokkal. Ez a kötődés megerősíti az egyén szuverenitását.

49. nap (7 hét): a szuverenitás szuverenitása (*málchut seabemálchut*)

Ezen az utolsó napon vizsgáljuk meg a szuverenitásban rejlő szuverenitást: mélyen gyökeröző belső biztonságomból táplálkozik ez vagy csupán felvett szerep, álarc saját bizonytalanságom elpalástolására?

Kóser konyha

Spagetti kókusztejes gombamártásban

Párve

Tojásmentes

1 fej hagyma
3 gerezd fokhagyma
2 doboz konzerv gomba
Egy kevés olaj
Só, bors, őrölt koriander,
ízlés szerint
Néhány ek. felaprított
petrezselyem
300 ml kókusztejszín
(tejes változathoz főző-
tejszínt is használhatunk)
Spagetti vagy makaróni tész-
ta, ízlés szerinti mennyiség-
ben, sós vízben kifőzve

A hagymát felaprítjuk, a fokhagymát összetörjük, és kevés olajon üvegesre pároljuk. A petrezselymet beáztatjuk, majd miután megbizonyosodtunk arról, hogy nincsen rajta bogár, felaprítjuk. A gombát egy kevés lével a hagymához adjuk (levének nagy részét félretehettük, levesekhez kiváló ízesítő), hozzáadjuk a fűszereket, és összeforraljuk. Néhány perc forrás után a gombát lehúzzuk a tűzről, belekeverjük a kókusztejszínt, és lassú tűzön megmelegítjük (de nem forraljuk). Eközben kifőzzük a tésztát, ha elkészült, leszűrjük, és a mártással jól összekeverve azonnal tálaljuk. Tejes változathoz a kókusztejet helyettesíthetjük főzőtejszínnel is.

Tisztelt Rabbi!

Izraeli utunkon láttam, hogy a gyerekek sábeszkor rollereztek, görkorcsolyáztak, bicikliztek egy vallásos környéken. Ez felkeltette az érdeklődésemet, mivel a gyerekekkel biztos könnyebben jutnánk el itthon is a zsinagógába, ha valamilyen járgánnyal mehetnének, mint gyalog. Mi az álláspontja erről?

Üdvözzel:
Gábor

Kedves Gábor!

A bicikli első említése a háláchikus irodalomban Indiából ered: Jozsef Chájimhoz (1835–1909), a bagdadi rabbihoz (aki híres könyvének címéről, mint a „Ben is cháj” ismert), kb. 1901-ben intéztek erről kérdést (Ráv páálím responsum 1. kötet OC 25. fejezet). A kerékpárról, mely a 19. század utolsó évtizedeiben kezdett elterjedté válni, így ír: „kaptam egy levelet Bombayból, hogy van ott egy jármű, aminek két kereke van, de nem állat vagy ember húzza, hanem magától megy azáltal, hogy az ember, aki ül rajta, nyomja. Kérdés, szabad-e ezzel sábeszkor utazni?”

Nagyjából ebben az időben ugyancsak Indiából a pozsonyi születésű Schlesinger Akiva Jozsef rabbitól (1838–1922) is ugyanezt kérdezték (responsum könyve OC 1. kötet 127. fejezet).

A kerékpárral kapcsolatos harmadik háláchikus leírás egy-két évvel későbből származik Ada és Péterréve rabbijától (ma a szerb határnál fekvő települések) Práger Jáákovtól (1843–1918) ered (Sövilát Jáákov responsum 1. kötet 45. fejezet).

Közülük a Ben is cháj volt az egyetlen, aki megengedte a sá-

A rabbi válaszol

Sábesz két keréken: szabad-e biciklizni vagy rollerezni sábeszkor?

beszi biciklizést, bár egyes vélemények szerint később, amikor jobban megismerte a kerékpár működését és használatát, megtiltotta ő is (Jászki avdi responsum 3.

A harmadik érv azzal állítja analógiába a kerékpározást, hogy nem szabad olyan tárgyat használni sábeszkor, ami tönkre mehet és esetleg meg kell sze-

Foto: Times of Israel blog

kötet OC 12:5:4.). Tekintsük át, milyen érveket hoztak fel a rabbik a témában (lásd részletesen Nismát sábat 6. kötet 278. fejezet)!

Az első a szombati cipelés tilalma: ahol nincs éruv, ott csak a magunkra vett ruhánkat és az ékszerünket szabad vinni közterületen (Sulchán áruch OC 301:7.), így biztosan nem szabad biciklivel menni, mert cipelésnek számítana. Tehát mindenképp csak ott merül fel, hogy esetleg szabad használni, ahol van éruv vagy jom tovkor, amikor szabad cipelni.

Egy másik érv, hogy a biciklizés ún. hétköznapi cselekedet (Béca 25b.). Ez alatt a háláchá olyan cselekedeteket ért, melyek definíció szerint munkának számítanak, de lehet nem munkaként is végezni őket (lásd Keren löDávid responsum 96. fejezet).

A mi esetünkben a bicikli elsődlegesen nagyobb távolságok áthidalására alkalmas, akár a városon kívül is, ami sábeszkor tiltott munka (SÁ uo. 396–397. fejezet), de lehet városon belül is használni.

relni (ilyen pl. egy hangszer vagy egy több darabból álló lámpa [SÁ uo. 279:7., 339:3.]) Amikor a 20. század elején háláchikus kérdésként felmerült a bicikli sábeszi használata, már általános elterjedt volt a felfújható abroncs használata (elsőként 1889-ben használtak ilyet) így a rabbik úgy vélték: biciklinél féllő, hogy a kereke leereszthet vagy defektet kaphat, és akkor újra fel kell fújni, meg kell javítani a kereket.

Azonban az előbb a bicikli kapcsán felsorolt tiltó érveket nem lehet egy tömör kerekű járműre vonatkoztatni, mint pl. egy roller, görkorcsolya vagy egy kismotor, amivel jellemzően nem szoktak kimenni a városból, vagyis nem nagy távolságok megtételére valók. Mivel ezek inkább gyerekjátéknak minősülnek, a nem felfújt kerekű járgányokkal szabad bár micva vagy bát micva kor alatti gyerekeknek közlekedni éruvval körülvárt helyeken sábeszkor vagy a városon belül jom tovkor (Smirat sábat köhilchátá 2010-es kiadás 16:18.).

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi

Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,

Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia

Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG